

Ta premična abeceda lajša — kakor druge — otrokom in učitelju glaskovanje, ker se vsi tihniki pred in za glasnike postavljajo, in tako otroci prav lahko razumejo, kako se izgovarjajo tihniki z glasniki vred. Olajšuje jim tudi vkupne tihnike izgovarjati z glasniki, ako vzame učitelj dva ali tri tihnike vkup in jih predstavlja glasnikom, zraven pa razjasnuje, kako naj se taki zlogi berejo. Dajo se tudi kratki stavki sestavljati in razstavljati, kar pospešuje prav dobro pravopisje, in daje otrokom mnogo veselja.

Priporočamo ta učilni pomoček vsem slovenskim šolam toliko bolj, ker je potreben pri otrocih, dokler še neznajo pismenk pisati. Začetnikom je težavno zapomniti si glas in podobo pismenke, in tudi roka je še preokorna za pisanje; kako pa te težave začetniki s trudom premagujejo, skuša vsak učitelj sam.

Naj tedaj ta Cebinova abeceda začetnikom pomaga, dokler se ne privadijo nekoliko pisanja. Tudi premična abeceda velja le šest gold.

Pervi splošni hervaški učiteljski zbor v Zagrebu.

(V zboru zapisoval Ljud. Tomšič.)

(Dalje.)

5. točka, ki je nepremenjeno z večino glasov, sprejeta, se glasi: Šolski troški se imajo plačevati iz skupnih soseskih dohodkov; nikakor se pa ne sme pobirati kak davek pod imenom šolskega denarja.

Moderc bere 6. točko: Če bi ktera soseska na ponovljeno pritožbo učiteljevo in na svarilo županijsko-šolskega nadzornika svojemu učitelju vredno ne plačevala, ima županijsko-šolski nadzornik odrediti, da se učitelju na račun dotične soseske njegova plača iz županijske blagajnice (kase) tako dolgo odrajtuje, dokler se vredno plačanje pri soseski ne zagotovi. (Sprejeta.)

Bere se 7. točka:

Gospá Fabkovičeva želi, da županijsko-šolske odbore izbirajo tudi učiteljke. Pravi, da je narodno mrtvilo le zavolj tega toliko britkih nasledkov prizadelo, ker se povsod ženam do hramov znanosti in napredka zapirajo vrata. Ravno to je vzrok, da doslej vsa prizadetja reformatorov na polju omike niso mogla željenega vspeha doseči, ker jim je manjkala na strani omikana pomočnica — žena. Narod se tedaj ne more nadejati napredku, ako mu žene ne bojo v znanostih napredovale. (Živila.)

Jambrečak, gimn. prof. iz Senja (duh.), opominja zbor, da se pri tej priložnosti spominja cerkve. „Krivica je“, pravi, „da se pri vstrojenji šol soseski in državi pravica glasa podeljuje, a na treči zelo imenitni faktor, to je pa našo duhovščino — čisto pozabljuje . . . (Vpitje. Govornik hoče še dalje govoriti, ali mu ni mogoče. Neprestano vpitje ga prisili, da odstopi.)

Predsednik: Mi tukaj cerkve ne zastopamo. Prosim, pridimo na dnevni red. (Burni živio.)

Buzolić: Porodilo se je tukaj vprašanje o cerkvi, ter se je reklo, da je čudno, kako se do šole soseski in državi pravica podeljuje, a cerkvi ne. Jaz mislim, da se je dalo vpliva do šol soseskam in državi le za to, da nam one jemstvo dajo za svoboden razvitek in napredek, a duhovstvo tega nima, tedaj tudi jemstva dati ne more. (Silni živio.) Duhovščina nima ni zaporov, ni verig, ona torej ne more nadzirati šole. Kar se pa županijskega odbora tiče, v katerem, da bi duhovščina imela glas, to je skrb le duhovščine, pa v učiteljski zbor to vprašanje ne spada. (Živio.)

Tomić P. govori o nadzornikih in pripoveduje, kako se nekterim dekreti delijo. Za nadzornika ljudskih šol ni nihče sposoben, kdor ni pedagoško izobražen. Ljudske šole naj le ljudski učitelj nadzira (Burni živio in ploskanje na galeriji.). Niti duhovnu, niti gimnazijalnemu učitelju se naj ta posel ne izročuje. Jaz govorim to sam kot gimnazijalni učitelj. Pri nas je v Hrvaškej doslej v tem obziru čudno bilo, vsi smo bili „univerzalženiji“, pa smo za vse sposobni biti morali. Tedaj bi naj predlog bil, da se pri imenovanju ljudskih nadzornikov le na prave, pedagoško-omikane možake ozira.

Predsednik da glasovati. Za izvirno formulacijo omenjene točke nihče roke ne vzdigne. Za Tomićev popravek je bila večina. 7. točka se torej glasi:

„Za vsako županijo imenuje državna vlada enega izmed zaslužnih in za to službo didaktično-pedagoško-omikanega in sposobnega učitelja za županijskega šolskega nadzornika, kteremu se prideva županijski šolski odbor, v kterega učitelji in učiteljke izmed sebe izbirajo razmerno število udov.“

Posavec hoče besedi „učitelji in učiteljke“ zameniti z besedo „učiteljstvo“, ker bi se pod to besedo tudi učiteljke razumevale.

Jergović govori jezno proti učiteljkam, ter pravi, da niso dosti sposobne za županijske odbore . . . (Vpitje: doli, doli! Mora odstopiti.)

Basariček St. brani učiteljke, ter dokazuje, da bi se učiteljke, ako jim v znanostih kaj manjka, naobraziti morale, a to da

le od nas — od učiteljev namreč — odvisi, da jim ne kratimo vstopa v hram znanostih. (Živio.)

Predsednik vpraša še enkrat: ako se sprejema beseda „učiteljstvo?“ (Pri glasovanju pade ta beseda in se zameni z besedama „učitelji in učiteljke“.)

Branje se nadaljuje:

8. točka: „Županijski nadzorniki nadzirajo šole, bdejo nad postavno volitvo in nad vrednim plačanjem učitelja, ter načinjajo z županijskim šolskim odborom prvo prošnjo v pedagogijsko-didaktičnih stvareh, a v materijalnih okolnostih predstavljajo oni drugo prošnjo, izvzemši mestna muricipija.“ (Sprejeta.)

9. točka: „Vrhovni nadzór nad šolo ima vlada in sicer v posebnem oddelku ali ministerstvu, katero mora biti oddeljeno od vsake druge državne službe.“ (Sprej.)

10. točka: „V ministerstvu za poduk ali oddelku mora biti za narodno šolstvo poseben oddelek, ki ima biti iz vrstnih možakov (strokovnjakov) narodnega šolstva sestavljen.“ (Sprejeto.)

11. točka: Ne le ministerstvo za poduk, ali dotični oddelek, ampak tudi državni šolski odbor sklepa o šolskih rečeh; ta odbor voli deželni zbor, kjer mora tudi razmerno število učiteljev, po zboru voljenih, biti.“ (Sprejeto.)

12. točka: „Državni šolski odbor rešuje vsa načelna pedagogijsko-didaktična vprašanja, ter je sploh najvišja prošnja v disciplinarnih stvareh za vse učitelje.“ (Sprejeto.)

Tomic Janko (iz Karlovca) hoče, da se za drugo sejo resolucije natisnejo in v pravem času med skupštinarje porazdelé. (Sprej.)

Toplak želi, da bi se tudi 12. vprašanje, ki ga je centralni odbor priporočil, v pretres vzelo. 12. vprašanje se tiče namreč šolskih zadev v vojaški granici. (Zbor temu predlogu ne pritrdi, ker se vojaška granica, kakor je znano, že provinciliazira.)

Preberejo se telegrami iz Praga, Poračína, Novega Sada, Verovitice in Belgrada. Prva seja se po 2. uri popoldne sklène.

(2. seja sledi.)